

можливо за умов створення безпечного, комфортного, інклюзивного, безбар'єрного, інноваційного та дружнього освітнього середовища в закладі дошкільної освіти.

Література:

1. Аніщук А. Актуальні проблеми дошкільної та інклюзивної освіти: навч. посібн. Ніжин: НДУ ім. М. Гоголя, 2023. 268 с.

2. Базовий компонент дошкільної освіти. Нова редакція. Затверджено наказом Міністерства освіти і науки України № 33 від 12.01.2021. URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf

3. Закон України «Про дошкільну освіту» № 3788-IX від 6 червня 2024 р.: URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text>

4. Закон України «Про освіту» (Відомості Верховної Ради (ВВР), 2017, № 38-39, ст.380). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>

5. Методичні рекомендації щодо організації освітнього процесу у 2024/2025 р. закладах дошкільної освіти. URL: <chrome-extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/news/2024/08/28/rekomendatsiyi-shchodo-orhanizatsiyi-osvitnoho-protseesu-doshkilna-osvita-2024.pdf>

ФОРМУВАННЯ ЗАСАД СТАЛОГО РОЗВИТКУ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

**Каньоса Н.Г.,
Яковець Б.Б.**

*Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка
kanosa@kpnpu.edu.ua*

Освіта для сталого розвитку (ОСР) на сьогодні є пріоритетом для дошкільної освіти в усьому світі. Система освіти в рамках сталого розвитку включає три складові: екологічну, економічну та соціальну. Сталий розвиток – це безперервний процес навчання, виховання і розвитку дитини, спрямований на формування її екологічної культури, яка проявляється в емоційно-позитивному ставленні до природи, навколишнього світу, у відповідальному ставленні до свого здоров'я і стану навколишнього середовища, в дотриманні певних моральних норм, в системі ціннісних орієнтацій [3].

Метою статті є аналіз та узагальнення підходів щодо реалізації ідей сталого розвитку в ЗДО та на основі цього аналізу визначення внеску дошкільної освіти у сталий розвиток суспільства та планети.

ООН сформульовано 17 Цілей сталого розвитку, які охоплюють усі сфери нашого життя [5]. Саме ці цілі ми взяли за відправну точку для аналізу внеску ЗДО у сталий розвиток. Для кожної Цілі можна дібрати різні види діяльності ЗДО, проаналізувати їх розвивальне середовище з позицій усіх трьох складових сталого розвитку. Наприклад, Ціль 15 – збереження екосистем – закликає до підтримки біорізноманіття. ЗДО можуть підтримувати біорізноманіття на своїй території: висаджувати рослини, у тому числі для приваблення тварин, створювати клумби з рослин Червоної книги, створювати штучні середовища існування (будиночки для комах, птахів, годівниці); знайомити дітей та дорослих з необхідністю підтримки біорізноманіття, особливо в міських умовах.

Слід підкреслити, що освіта для сталого розвитку (ОСР) та екологічна освіта тісно взаємопов'язані. Однак, необхідно розуміти поняття ОСР набагато ширше, оскільки воно об'єднує освітні зусилля з проблем економічного розвитку, природного середовища та розвитку людської особистості. Безсумнівно, освіта для сталого розвитку може і повинна

використовувати всі позитивні досягнення традиційної екологічної освіти, збагачуючи її соціальним, економічним і культурним контекстом [6]. Виховання і розвиток дитини в сфері взаємодії з природою і суспільством повинні вирішувати такі завдання:

- 1) формувати систему елементарних наукових природничих і екологічних знань, доступних дитячому розумінню;
- 2) культивувати емоційно-ціннісне суб'єктивне ставлення до світу природи та оточуючих людей;
- 3) розвивати здатність до співпереживання;
- 4) розвивати пізнавальний інтерес до процесу спілкування з природою;
- 5) сприяти формуванню сприйняття себе як частини природи і суспільства, усвідомленню взаємозв'язку людини і природи, суспільства і природи;
- 6) розвивати вміння та навички екологічно доцільної поведінки у повсякденному житті та в процесі безпосереднього спілкування з природою, а також навички елементарної природоохоронної діяльності;
- 7) формувати елементарні вміння прогнозувати наслідки своїх дій по відношенню до навколишнього середовища і людей;
- 8) виховувати ставлення до власного здоров'я та здоров'я інших людей як до найвищої цінності, формувати навички здорового способу життя.

Виходячи з цього, сталий розвиток у дошкільній освіті повинен ґрунтуватися на предметах і явищах найближчого оточення. Абстрактні поняття, пов'язані з глобальними проблемами, сприймаються дітьми як казка. Саме тому процес екологічної освіти для сталого розвитку в ЗДО повинен будуватися з урахуванням психологічних, анатомо-фізіологічних, інтелектуальних можливостей дітей. Головне завдання педагога – сприяти формуванню особистості, яка готова брати на себе відповідальність за себе і планету, діяти не тільки заради економічної вигоди, а й зберегти навколишнє середовище для майбутніх поколінь.

Одним із провідних факторів, які впливають на ефективність освітнього процесу, є врахування принципу інтеграції. При висвітленні цього принципу необхідно спиратися на розуміння інтеграції як складної багатогранної категорії, яка передбачає відновлення, поповнення та об'єднання частин у єдине ціле, взаємопроникнення, взаємодію, взаємне бачення. Такий підхід до визначення сутності розглянутого поняття визначає пріоритетність принципу інтеграції в процесі екологічної освіти для сталого розвитку, оскільки він спрямований на об'єднання уявлень дітей про різноманіття природних об'єктів і явищ, про різноманіття суспільного життя в цілісне сприйняття системи «людина – природа – суспільство», на основі взаємопроникнення, доповнення. Завдяки цьому вирішується проблема орієнтації освітнього процесу на формування взаємопов'язаних екологічних і соціальних знань [1]

Дошкільна освіта має особливе значення для ОСР, оскільки забезпечує партнерську взаємодію з сім'ями дітей, співпрацює з різними державними, громадськими, приватними організаціями та установами. Таким чином, ЗДО стає своєрідним центром, який має великий вплив на освіту для сталого розвитку різних вікових груп населення. Ефективною формою ОСР у дошкільній освіті є дитячо-дорослі проекти, які дозволяють інтегрувати різні види діяльності та підтримувати дитячу ініціативу[2].

Теоретичне дослідження проблеми екологічного виховання дошкільнят в інтересах сталого розвитку дозволяє сформулювати ряд висновків:

- 1) цей процес повинен бути спрямований на формування у дітей цілісної картини світу, початкових навичок екологічно доцільної поведінки, а також виховання емоційно-ціннісного суб'єктивного ставлення до світу природи і оточуючих людей;
- 2) екологічна освіта дошкільників в інтересах сталого розвитку має здійснюватися з урахуванням принципів регіональності та інтеграції, які відображають концептуальну сутність цього процесу;

3) забезпечувати наступність цінностей і сприйняття світу різних поколінь.

Література:

1. Гавриш Н., Пометун О. Дошкільнятам – освіта сталого розвитку. Парціальна програма для завладів дошкільної освіти. Київ. 2019. <http://zolotiiipivnik.in.ua/wp-content/uploads/2020/02/partsialna-programa-doshkilnyatam-osvita-dlya-stalogo-rozvytku.pdf>

2. Іванчук С.А. Теоретико-методологічні засади професійної підготовки майбутніх вихователів до формування екологічно доцільної поведінки дітей дошкільного віку: монографія. Дніпро : Вид-во ЛІРА, 2022. 466 с.

3. Коломієць Л.В. Стратегія сталого розвитку : навч. посібник. Кропивницький : 2019. 126 с.
<https://dspace.kntu.kr.ua/server/api/core/bitstreams/f8165d04-dc0b-48fe-a170-711ed290f78d/content>

4. Сталий розвиток суспільства : навчальний посібник / авт.: А. Садовенко, Л. Масловська, В. Середа, Т. Тимочко. Київ; 2011. 392 с.
http://msdp.undp.org.ua/data/publications/rozvytok_suspilstva_undp.pdf

5. Стратегія сталого розвитку: Європейські горизонти [Електронний ресурс]: Підручник / І.Л. Якименко, Л.П. Петрашко, Т.М. Димань, О.М. Салавор, Є.Б. Шаповалов, М.А. Галабурда, О.В. Ничик, О.В. Мартинюк. Київ : НУХТ, 2022. 337 с.
https://rep.btsau.edu.ua/bitstream/BNAU/7990/1/stratheiia_staloho.pdf

6. Хрестоматія з освіти для сталого розвитку (для формування екологічно-економічно- й соціально-доцільної поведінки дітей дошкільного віку): навчально-практичний посібник для закладів дошкільної освіти / укладачі. С.А. Іванчук, С.С. Кочнева. Слов'янськ : Вид-во Б. І. Маторіна, 2020. 185 с.

СУЧАСНІ АСПЕКТИ НАЦІОНАЛЬНО-ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Мізін Тетяна

*Студентка факультету педагогічної
та мистецької освіти Полтавського
національного педагогічного
університету імені В.Г. Короленка
tanya.mizin98@gmail.com*

Національно - патріотичне виховання – один із найбільш дієвих на сьогодні напрямів реалізації оновленої державної ідеології та політики; напрям культурної й освітньої діяльності, що особливо нагальним визначається стосовно дітей і молодого покоління. Реалії, з якими зі стикнулася наша держава після початку російської військової агресії, згуртування українців навколо ідеї перемоги над загарбником визначила правильність підходів у національній політиці України за часів незалежності.

Основи патріотичного виховання дітей дошкільного віку відображено в низці законодавчо-нормативних документів періоду 2015/2016 рр.: Стратегії національно-патріотичного виховання дітей та молоді на 2016/2020 рр.) (затверджено Указом президента України від 13. 10. 2015 р. за № 641) Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді (від 16. 06. 2015 р. № 641), Постанові МОН України "Заходи щодо реалізації Концепції національно-патріотичного виховання дітей та молоді" (2015 р.), інструктивно-методичних рекомендаціях МОН України "Про організацію національно-патріотичного виховання у дошкільних навчальних закладах" (2016 р.)

Окремі аспекти проблеми патріотичного виховання розглянуто у наукових працях В. Бичка, О. Забужко, І. Надільного, І. Стогнія, В.Шинкарука та ін. У роботах І. Бега, А. Богуш, М. Боришевського, В.Котирло, Ю.Трофімова, О. Чебикіна та інших, досліджено